

La Pile BXL [werktitel]

La Pile BXL is een voorstel voor het ontwikkelen van een lokale energie-gemeenschap van onder uit als deel van een integrale aanpak van buurtontwikkeling in de stad Brussel, met als prioritaire zone de Noordwijk. Deze aanvraag beschrijft phase 1 van dit proces.

1. bottom up lokale energie-gemeenschappen

Het beter op elkaar afstemmen van vraag en aanbod aan energie, waarin zowel rekening wordt gehouden met klimaat, beschikbare grondstoffen als mogelijkheden en ambities van verschillende betrokkenen, vraagt een herorganiseren van onze samenleving die haar voorgaande zelden gekend heeft: verandering van infrastructuur en consumptiepatroon dienen hand in hand te gaan met een bewustwording van oorsprong en impact van de energie die we gebruiken. Vooral in de meer kwetsbare stedelijke buurten is deze transformatie een kans en een aanleiding om ook sociale en economische ongelijkheid structureel aan te pakken. Herorganisatie van het energie-landschap leidt immers tot een herinterpretatie van wie aan wie betaalt, en wie welke verantwoordelijkheid draagt.

bottom up

Alle betrokkenen, dus niet enkel producenten en overheid, maar ook energiegebruikers, hebben een rol te spelen in deze transformatie. De kansen op een breed draagvlak voor een structurele verandering worden vaak gehypothekeerd door acties van bovenaf op te leggen: mensen herkennen zich niet in de voorgestelde strategie, voelen zich niet aangesproken, of verzetten zich tegen mogelijke gevolgen. Als we echter de verandering van onder uit kunnen stimuleren, kunnen betrokkenen mee de strategie bepalen en verandering inschatten en anticiperen. Dit is weliswaar enkel mogelijk als alle betrokkenen van bij aanvang mee rond de tafel zitten. Door ook niet-experten en niet-beleidsmakers vanaf het begin mee te nemen in het proces van herinterpretatie van het landschap, zal het inzicht meer compleet zijn, en is de kans groter dat mogelijke obstakels vroeger geïdentificeerd en daardoor vermeden of overwonnen kunnen worden.

buurt

Het herverdelen van rechten en verantwoordelijkheden vraagt nieuwe vormen van overleg en uitwisseling. Een gecentraliseerd model van naamloze vennootschappen kan hieraan moeilijk tegemoetkomen. Integendeel, hiervoor zijn vertrouwen en nabijheid nodig die zich op buurtniveau het best lijken te ontwikkelen. De buurt is daarom een belangrijke eenheid in het nieuwe energie-landschap: op niveau van de particulier of het huisgezin blijkt er weinig structureel voordeel te halen uit consumptie van eigen productie; op grootstedelijk niveau ontbreken vaak de sociale verbindingen en solidariteitsprincipes die samenwerken vergemakkelijken. Niet toevallig is de buurt ook voor vele mensen een erg belangrijke leefomgeving, in het bijzonder kinderen, gezinnen met jonge kinderen en ouderen, maar ook mensen in armoede en nieuwkomers.

integraal

Daarom zien we in de zich ontwikkelende energie-transformatie een kans en een aanleiding om op buurtniveau een positief verschil te maken. Door middel van een geïntegreerde aanpak, die ook sociale en economische factoren in rekening neemt, kan lokale energie-productie en consumptie meer doen voor de buurt dan enkel het leveren van schonere en goedkopere energie. Een buurt die zich organiseert als producent, kan misschien meer doen dan elektrische stroom lokaal houden. Voorbeelden uit het buitenland tonen aan dat mits de juiste aanpak het ontwikkelen van een energie-gemeenschap de sociale cohesie kan verhogen, de competenties van betrokken bewoners kan versterken -gaande van technische competenties rond een PV-installatie tot bestuurscompetenties bij het beheren van de gemeenschap-, en zelfs een bijdrage kan leveren aan territoriale ontwikkeling.

experiment

Hoewel in het buitenland al voorbeelden bestaan van een dergelijke integrale lokale bottom up aanpak, in het Brussels Gewest bestaan er weinig precedentes. [het project Uni-vert Solaire in Evere is waarschijnlijk het verst gevorderd en bevindt zich momenteel in de fase van aankoop van de PV installatie]. Het nog experimentele karakter van de aanpak, maar ook haar ambitie om inclusief te zijn en alle betrokkenen een plaats te willen geven, betekent dat energie-gemeenschappen zich op deze manier trager ontwikkelen dan een aanpak die start met het uitrollen van technische infrastructuur of een door overheid of industrie voorbereide interventie.

risico

Bovendien impliceert deze aanpak ook dat er geen gegarandeerd eindproduct beschreven kan worden bij aanvang. Omdat de eindgebruiker mee aan de knoppen zit, kunnen tijdens verloop van het project keuzes gemaakt worden die het ontwikkelingsparcours grondig wijzigen. Hoewel dit een grote kwaliteit is van de aanpak, is dit voor meer institutionele betrokkenen vaak ongebruikelijk. Het vertrouwen tussen actoren met verschillende manieren van werken moet daarom vaak ook groeien naarmate het project zich ontwikkelt. Om hieraan tegemoet te komen wordt meestal gewerkt in verschillende fases, telkens met objectieven die haalbaar en aanvaardbaar zijn voor alle betrokkenen.

Hieruit concluderen wij dat een bottom-up energie-gemeenschap die op een integrale manier ontwikkeld wordt een unieke kans biedt om een buurt niet alleen wat betreft energie-factuur en energie-impact vooruit te helpen, maar bovendien ook wat betreft sociale cohesie en economische ontwikkeling een nieuw perspectief kan bieden.

2. pilootproject in de Noordwijk

Doelstelling

Het doel op lange termijn van het project La Pile Bxl is een operationele lokale energie-gemeenschap in de Brusselse Noordwijk die van onder uit ontstaat, en die naast energie-aspecten ook sociale cohesie en economische ontwikkeling in acht neemt

Doelstelling van de eerste fase¹

Het identificeren van de lokale “communauté concerné” en een groep vormen die in staat is om samen de tweede fase van het project te definiëren en voor de volgende fase de middelen te vinden en te beheren

Operationeel

- vertrekkende vanuit de buurt een lijst maken van relevante actoren
  - het sociaal weefsel in de Noordwijk is vrij hecht maar blijkt onderhevig aan zware stress. Om hierin te zoeken naar wie interesse heeft in een energie-project is er dus een voorafgaand werk van (neutraal) identificeren van actoren nodig
- ontmoetingen organiseren met relevante actoren [1-op-1-ontmoeting, vergaderingen, tentoonstellingen, film/theatervoorstellingen, presentaties door experts, ...]
  - een buurt te betrekken worden vaak vergaderingen georganiseerd. Uit de ervaring van City Mine(d) blijkt dat heel wat relevante actoren niet deelnemen aan vergaderingen, maar wel aan buurtactiviteiten, artistieke projecten, acties of kooknamiddagen. Om deze laatste niet te verliezen, zijn er dus diverse strategieën nodig
- conclusies
  - uit de ontmoetingen concluderen waar de hoop en vrees van de lokale gemeenschap ligt, eventueel ook haar sterktes en zwaktes
- voorbereiding fase 2
  - voorstellen hoe de gemeenschap zich kan organiseren
  - met de georganiseerde gemeenschap een doelstelling voor fase 2 definiëren
  - plan maken voor fase 2

---

¹ De fasering is gebaseerd op de Roadmap, zie “Brochure Roadmap”

Uitkomsten

- cartografie van geïnteresseerde deelnemers aan de “communauté concerné”
- rapport van geleerde lessen uit ontmoetingen
- voorstellen voor fase 2
- manier van organiseren voor fase 2
- mogelijke pistes voor het financieren van fase 2

3. Timing

Voor fase 1 wordt een periode van 3 tot 4 maanden voorzien.

4. Begroting

Totale projectkosten: Fase 1: € 10.000

Gedetailleerde begroting :

UITDAGINGEN		
CATEGORIE	Beschrijving	Bedrag
Personeelskosten	Vrijwilligerswerk	€ 1,400
	Extern (sprekers, projecties,...)	€ 2,000
Bedrijfskosten	materiële kosten	€ 1,000
	verzekeringskosten	€ 300
	administratiekosten	€ 1,600
Promotie en communicatiekosten	Afbeeldingen	€ 1,200
	verspreiding	€ 2,500
Totale uitgaven		€ 10,000

5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.

City Mine(d)

City Mine(d) is een Brusselse VZW die zich de voorbije twee jaar is gaan specialiseren in energie-gemeenschappen van onder uit. Haar expo La Pile die opende in BOZAR in 2019 resit momenteel nog door Brussel en Europa.

City Mine(d) is partner in het door Innoviris ondersteunde Co-create onderzoek “Voisins d’Energie” (City Mine(d) – APERe – ULB-IGEAT – ULB-BEAMS) en haar Roadmap voor bottom up energie communities wordt door Innoviris voorgedragen als pilootproject voor JPI Urban Europe.

Als initiator stelt City Mine(d) zich verantwoordelijk voor het goed beheer van fase 1. Dit impliceert het financiële beheer, verzekering en legale verantwoordelijkheden. Voor het overige wordt het initiatief zo veel mogelijk lokaal gehouden en wordt er een lokale kern opgericht die op termijn verantwoordelijkheden kan nemen. Er wordt reeds gesproken met lokale actoren over het opstarten van dit proces.

April 2020 - City Mine(d) vzw - PROJECTVOORSTEL « LA PILE BXL » : bottom-up energiegemeenschappen

City Mine(d) vzw

siege social

13 place du Samedi, 1000 Bruxelles

bureau

106 rue Emile Ferron, 1060 Saint-Gilles

tel 02/779 59 00

sofie@citymined.org